

Uit RIZIV-cijfers blijkt dat psychische aandoeningen de belangrijkste oorzaak van invaliditeit vormen, namelijk in 34% van de gevallen. Bij de invalide vrouwen is zelfs meer dan 40% invalide ten gevolge van psychische problematiek zoals stress, angst, depressie en burn-out. Van 2007 tot 2011 is het aantal invaliden ten gevolge van psychische aandoeningen met 17% toegenomen. De percentages invaliden omwille van aandoeningen van het bewegingsstelsel (28%) en hart- en vaatziekten (7%) volgen op tweede en de derde plaats.

17

Integratie van psychomotorische en mentale training verhoogt arbeidsintegratie

Het I Care-programma van AZERTIE

Personen met psychische kwetsbaarheid en tewerkstelling

Werk hebben is voor veel mensen niet alleen noodzakelijk om in het levensonderhoud te voorzien, maar bepaalt ook sociale status en zelfbeeld. Voor mensen met psychische kwetsbaarheid is het niet anders. Bovendien zien velen van hen arbeidsparticipatie als een teken van herstel. Echter, voor hen is werk vinden en behouden geen sinecure ondanks de toegenomen en gespecialiseerde behandelingsmogelijkheden in de geestelijke gezondheidszorg (Van Audenhove & Knaeps, 2012).

Mensen met psychische kwetsbaarheid vormen niet alleen een grote groep, ze zijn bovendien uiterst kwetsbaar op de arbeidsmarkt. Voor de werkzoekend onder hen zijn de tewerkstellingskansen beperkt; voor wie aan het werk is, is het risico op uitval hoog. Dit blijkt onder andere uit het hoog aantal van mensen met een medische, mentale, psychische of psychiatrische problematiek (MMPP-label) in de groep van langdurig werkzoekenden (>2 jaar) in Vlaanderen.

Personen met ernstige psychische kwetsbaarheid worden doorgaans gekenmerkt door een laag zelfbeeld, depressieve en angstklachten, en verminderde fysieke en mentale veerkracht (Michon, 2006). Deze doelgroep kampt ook vaak met somatische gezondheidsproblemen, primair of secundair geassocieerd aan de psychische kwetsbaarheid (De Hert et al., 2011). Veel personen met psychische kwetsbaarheid ervaren een zwakke fysieke fitheid, een lage vermoeidheid- en inspanningstolerantie, een verminderd concentratievermogen, een verlaagde taakspanning en stressbestendigheid en een verhoogde prikkelbaarheid. Hiendoor dreigen ze in een neerwaartse spiraal terecht te komen wat hun arbeidscapaciteiten en tewerkstellingskansen sterk hypothekeert. Ook persoonlijke problemen zoals relatie-

problemen, gezins- en opvoedingsproblemen, beperkte sociale vaardigheden, een laag opleidingsniveau, eenzaamheid, sociale isolatie en stigmatisering bemoeilijken hun re-integratie op de arbeidsmarkt (Bogaerts & Vandenbroucke, 2009).

Succesfactoren in de arbeidsrehabilitatie

Een arbeidshandicap wordt gedefinieerd als "een langdurig en belangrijk probleem van deelname aan het arbeidsleven dat te wijten is aan het samenspel tussen functiestoornissen van mentale, psychische, lichamelijke of zintuiglijke aard, beperkingen bij het uitvoeren van activiteiten, en persoonlijke en externe factoren" (Samoy, 2008).

De personen met psychische arbeidshandicap hebben slechts beperkte tewerkstellingskansen in het reguliere arbeidscircuit. Daarenboven is een psychische arbeidshandicap vaak geassocieerd met lichamelijke gezondheidsproblemen zoals aandoeningen van het bewegingsstelsel, die verantwoordelijk zijn voor 28% van de invaliden in België. Personen met psychische kwetsbaarheid zijn over het algemeen minder actief dan de algemene populatie. Dit geldt in het bijzonder voor personen die lijden aan stemmings- en angststoornissen, schizofrenie, en andere psychiatrische aandoeningen die gepaard gaan met obesitas zoals de eetbuisstoornis. Een tekort aan lichaamsbeweging is naast andere ongezonde leefstijlfactoren een belangrijke risicofactor voor het ontwikkelen van somatische aandoeningen.

De geringe arbeidsparticipatie van personen met psychische arbeidshandicap wordt verklaard door zowel persoonsgebonden als omgevingsgebonden factoren (Bogaerts & Vandenbroucke, 2009). De persoonsgerelateerde factoren zijn de psychische en lichamelijke gezondheidstoestand, de motivatie tot tewerkstelling en de arbeidsattitude, en de combina-